

V Bruseli 25. 1. 2017
COM(2017) 42 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE A RADE

o sfunkčnení európskej pohraničnej a pobrežnej stráže

1. EURÓPSKA POHRANIČNÁ A POBREŽNÁ STRÁŽ – ZAVEDENIE ZVÝŠENEJ OCHRANY VONKAJŠÍCH HRANÍC

Ochrana vonkajších hraníc Európskej únie aj prostredníctvom európskej pohraničnej a pobrežnej stráže je jedným z kľúčových pilierov komplexnej európskej politiky v oblasti migrácie, v ktorej Európska únia plní svoj sľub riešiť okamžité, strednodobé, ako aj dlhodobé potreby uvedené v Európskej migračnej agende¹.

Európska pohraničná a pobrežná stráž sa opiera o koncept a riadi zásadami **integrovaného riadenia hraníc** a v duchu spoločnej zodpovednosti spája silnú európsku agentúru pre riadenie hraníc s orgánmi pohraničnej stráže členských štátov vrátane pobrežnej stráže pri plnení úloh spojenými s kontrolou hraníc. Na dosiahnutie tohto cieľa je kľúčová primárna úloha a právomoc členských štátov, pokiaľ ide o posilnenie kontroly na vonkajších hraniciach, a to využitím ich vlastných existujúcich kapacít predstavujúcich viac ako 100 000 príslušníkov pohraničnej a pobrežnej stráže².

Spustenie činností a sfunkčnenie nástrojov európskej pohraničnej a pobrežnej stráže začiatkom januára, teda len tri mesiace od nadobudnutia účinnosti nového nariadenia³, sľubuje ďalšie záruky na posilnenie riadenia a zvýšenie bezpečnosti vonkajších hraníc EÚ.

V tejto správe sa hodnotí pokrok dosiahnutý v priebehu troch mesiacov v stanovených prioritných oblastiach a uvádzajú sa ďalšie kroky, ktorých cieľom je, aby sme mali k dispozícii plne akcieschopnú a vybavenú európsku pohraničnú a pobrežnú stráž. To Európskej únii a jej členským štátom umožní rýchlo a účinne reagovať na migračné výzvy na vonkajších hraniciach. Táto správa je prvou zo série pravidelných správ, ktorej cieľom je prispieť k tomu, aby sme v záujme oveľa lepšej ochrany vonkajších hraníc mali k dispozícii správne nástroje a vhodné odpovede.

Ochrana vonkajších hraníc je predpokladom normálneho fungovania schengenského priestoru bez vnútorných hraníc. Spoločný záujem a úsilie o čo najrýchlejšie plné sfunkčnenie európskej pohraničnej a pobrežnej stráže je praktickým vyjadrením odhodlania členských štátov spoločne niesť zodpovednosť a preukázať solidaritu v spoločnom záujme.

2. POKRÁČOVANIE V POSKYTOVANÍ ZVÝŠENEJ OPERAČNEJ PODPORY ČLENSKÝM ŠTÁTOM V PRVEJ LÍNII

Agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž pokračuje v poskytovaní požadovanej praktickej podpory členským štátom v prvej línii v oblasti riadenia hraníc, pričom sa opiera o kapacity a zdroje agentúry Frontex⁴. Robí tak prostredníctvom pravidelných spoločných operácií na rôznych úsekoch vonkajších hraníc EÚ (t. j. spoločná operácia Triton v centrálnej časti Stredozemného mora, spoločná operácia Poseidon v Grécku a spoločné operácie flexibilné

¹ COM(2015) 240 final.

² Tento odhadovaný údaj vychádza z údajov zozbieraných pre štúdiu uskutočniteľnosti z roku 2014 zameranú na vytvorenie európskeho systému pohraničnej stráže. Tento druh presných údajov bude v nadchádzajúcich mesiacoch ďalej zbierať a kompletizovať agentúra v rámci posúdenia zraniteľnosti.

³ K vytvoreniu európskej pohraničnej a pobrežnej stráže došlo v rekordnom čase. Európska komisia 15. decembra 2015 predložila legislatívny návrh. Politická dohoda sa dosiahla 22. júna 2016 a Európsky parlament a Rada prijali nariadenie o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii 14. septembra 2016, teda len deväť mesiacov po tom, ako bol predložený jeho návrh. Nariadenie o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii nadobudlo účinnosť 6. októbra 2016 a rezervy rýchleho zásahu boli schopné nasadenia 7. decembra 2016 a rezervy na účely návratu 7. januára 2017.

⁴ Agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž takisto posilňuje spoluprácu s Európskou agentúrou pre kontrolu rybárstva a Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou, pokiaľ ide o funkcie pobrežnej stráže.

činnosti a koordinačné strediská zamerané na trasu cez západný Balkán) a podporou návratov v členských štátoch.

Agentúra poskytuje v členských štátoch v prvej línii doteraz najväčšiu operačnú podporu, pričom čerpá z už existujúcich rezerv tímov európskej pohraničnej a pobrežnej stráže a technického vybavenia⁵. V záujme posilnenia personálu pohraničnej stráže príslušných štátov agentúra v súčasnosti nasadila viac **ako 1 550 príslušníkov** tímov európskej pohraničnej a pobrežnej stráže v rámci pravidelných spoločných operácií na vonkajších hraniciach členských štátov v prvej línii. Napríklad to znamená, že príslušníci vyslaní do Grécka sa pripoja k približne 10 000 príslušníkom gréckej pohraničnej a pobrežnej stráže⁶. Týmto tímom pomáha **24 lodí a plavidiel, 6 lietadiel a helikoptér, viac ako 80 hliadkovacích vozidiel a 13 vozidiel vybavených termovíziou.**

Toto zmiešané nasadenie predstavuje najväčšie združovanie zdrojov členských štátov EÚ v civilných misiách, ktorými sa dopĺňajú príslušníci národnej pohraničnej stráže nasadení príslušným členským štátom:

- 760 príslušníkov nasadených v Grécku vrátane odborníkov nasadených na grécko-tureckej pozemnej hranici a na ostrovoch v Egejskom mori, ktorí pomáhajú pri kontrole hraníc, uplatňovaní prístupu založeného na hotspotoch a vykonávaní vyhlásenia EÚ a Turecka (v roku 2016 agentúra Grécku pomohla s readmisiou 908 migrantov do Turecka),
- 600 príslušníkov nasadených v Taliansku a v rámci operácií v centrálnej časti Stredozemného mora vrátane posádok a obsluhy nasadených prostriedkov a odborníkov, ktorí pomáhajú pri uplatňovaní prístupu založeného na hotspotoch,
- 130 príslušníkov nasadených v Bulharsku, ktorí pomáhajú pri kontrole pozemných hraníc aj s cieľom zabrániť neoprávneným sekundárnym pohybom,
- približne 70 príslušníkov je v súčasnosti nasadených v iných členských štátoch s cieľom pomáhať pri riadení hraníc v regióne západného Balkánu.

Okrem toho v spolupráci s Gréckom prebiehajú prípravy, pokiaľ ide o nasadenie tímov európskej pohraničnej a pobrežnej stráže na pozemných hraniciach s bývalou Juhoslovenskou republikou Macedónsko a Albánskom s cieľom posilniť hraničný dozor a zabrániť neoprávneným sekundárnym pohybom a ďalej posilniť reakciu EÚ na výzvy na trase cez západný Balkán. Očakáva sa, že táto operácia sa začne začiatkom februára.

Napriek nasadeniu týchto zdrojov trpia prebiehajúce operácie stálym nedostatkom personálnych zdrojov i technického vybavenia. V záujme oveľa lepšej ochrany vonkajších hraníc sa musia tieto chýbajúce zdroje doplniť.

Ďalšie kroky:

Členské štáty by mali

- *zabezpečiť, aby mala európska pohraničná a pobrežná stráž vždy k dispozícii dohodnuté zdroje na prebiehajúce operácie a povinné rezervy,*
- *poskytnúť na základe aktuálne zistených chýbajúcich zdrojov tieto zdroje:*

⁵ Na rozdiel od rezerv rýchleho zásahu boli už existujúce rezervy akcieschopné na základe predchádzajúceho mandátu agentúry na vykonávanie spoločných operácií. Do rezerv prispievajú členské štáty a ich nasadenie vopred dohodne agentúra s členskými štátmi. Posledné príspevky boli stanovené v decembri 2016 a ich cieľom je pokryť predpokladané operačné potreby agentúry v roku 2017.

⁶ Tieto údaje vychádzajú zo štúdie uskutočniteľnosti európskeho systému pohraničnej stráže z roku 2014.

Grécko – chýbajúce zdroje (spoločná operácia Poseidon)

- do 16. februára 2017: 4 príslušníci, 1 helikoptéra, 2 dopravné vozidlá
- 16. február – 30. marec 2017: 10 príslušníkov, 1 helikoptéra, 1 pobrežný hliadkovací čln (len v marci), 4 hliadkované vozidlá, 2 dopravné vozidlá

Grécko – chýbajúce zdroje (spoločná operácia flexibilné činnosti na severnej pozemnej hranici Grécka)

- február 2017: 54 príslušníkov, 26 hliadkovacích vozidiel, 3 tímy psovodov, 1 vozidlo s termovíziou, 2 dopravné vozidlá
- marec 2017: 54 príslušníkov, 26 hliadkovacích vozidiel, 3 tímy psovodov, 1 vozidlo s termovíziou, 2 dopravné vozidlá

Bulharsko – chýbajúce zdroje (spoločné operácie flexibilné činnosti a koordinačné strediská)

- 1. február – 1. marec 2017: 87 príslušníkov, 34 hliadkovacích vozidiel, 16 tímov psovodov, 4 vozidlá s termovíziou
- 1. – 29. marec 2017: 69 príslušníkov, 33 hliadkovacích vozidiel, 16 tímov psovodov, 1 vozidlo s termovíziou

Taliansko – chýbajúce zdroje (spoločná operácia Triton)

- január 2017: 37 príslušníkov, 1 lietadlo s pevnými krídlami
- február 2017: 27 príslušníkov, 1 helikoptéra, 1 pobrežné hliadkované plavidlo
- marec 2017: 26 príslušníkov, 1 pobrežné hliadkované plavidlo, 2 pobrežné hliadkované plavidlá

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *informovať raz za mesiac členské štáty o potrebných zdrojoch na základe priebežného monitorovania situácie na vonkajších hraniciach, aby sa zabezpečilo bezproblémové a efektívne fungovanie povinných rezerv.*

3. POKROK DOSIAHNUTÝ V HLAVNÝCH PRIORITNÝCH OBLASTIACH

Na zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci v apríli 2016 členské štáty identifikovali a schválili päť prioritných oblastí na rýchle sfunkčnenie agentúry:

1. zavedenie povinného združovania zdrojov s cieľom zvýšiť schopnosť agentúry v oblasti rýchleho zásahu;
2. realizácia preventívnych analýz zraniteľnosti na základe spoločnej metodiky;
3. zvýšenie podpory pre činnosti v oblasti návratu;
4. vytvorenie mechanizmu na podávanie sťažností a
5. vytvorenie podmienok pre lepšiu operačnú spoluprácu s prioritnými tretími krajinami stanovením vzorovej dohody o štatúte na účely vykonávania operatívnych činností agentúry v tretích krajinách.

3.1. Posilnenie kapacít agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž v oblasti rýchleho zásahu vrátane povinného združovania zdrojov

Aby mohla EÚ rýchlo zasahovať, jedným z hlavných výsledkov nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej stráží bolo významné posilnenie schopnosti rýchleho zásahu, aby popri prebiehajúcich spoločných operáciách mohla agentúra uskutočňovať rýchle pohraničné zásahy⁷. Na tento účel boli vytvorené povinné rezervy ľudských a technických zdrojov s dvomi vyhradenými rezervami rýchleho zásahu:

- rezerva rýchleho zásahu má byť stálym zborom zloženým z 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže a iných príslušných pracovníkov, ktorých má agentúra okamžite k dispozícii, aby mohli vykonávať rýchle pohraničné zásahy. Príslušníci pohraničnej stráže z tejto rezervy musia byť nasadení z každého členského štátu do 5 pracovných dní odo dňa schválenia operačného plánu výkonným riaditeľom a hostiteľským členským štátom. Rezerva sa skladá z približne 14 špecializovaných profilov a mala by okrem iného zahŕňať 467 príslušníkov hraničného dozoru, 458 odborníkov na registračné úkony a snímanie odtlačkov prstov, 97 skúsených odborníkov na doklady a 137 expertov na skríning štátnej príslušnosti,
- rezerva vybavenia pre rýchly zásah pozostáva z vybavenia, ktoré sa má nasadiť do 10 pracovných dní odo dňa schválenia operačného plánu výkonným riaditeľom a hostiteľským členským štátom a ktoré slúži na pokrytie počiatočných potrieb v rámci rýchleho pohraničného zásahu.

V súlade s požiadavkou nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej stráží sa od 7. decembra 2016 zriadili obidve rezervy rýchleho zásahu. Kým v prípade rezervy rýchleho zásahu členské štáty potvrdili, že je k dispozícii viac ako 1 500 príslušníkov pohraničnej stráže a iných príslušných pracovníkov, v prípade väčšiny typov vybavenia prisľúbeného pre rezervu vybavenia pre rýchly zásah, a to najmä pokiaľ ide o príbrežné hliadkovacie plavidlá a helikoptéry, stále chýbajú značné zdroje v porovnaní s počtami schválenými riadiacou radou, teda orgánom agentúry zodpovedným za prijímanie strategických rozhodnutí, v ktorom je popri Komisii zastúpený každý členský štát. Zatiaľ čo niektoré potreby by sa mohli pokryť z vlastných kapacít agentúry, členské štáty sa musia okamžite zaviazat' poskytnúť chýbajúce zdroje, aby sa zabezpečila požadovaná dostupnosť všetkých typov vybavenia.

Ďalšie kroky:

Členské štáty by mali

- *okamžite prisľúbiť poskytnutie zdrojov, ktoré chýbajú v rezerve vybavenia pre rýchly zásah, aby sa do konca februára zaistila jej plná kapacita počas celého roka.*

3.2. Vykonávanie preventívnych posúdení zraniteľnosti na základe spoločnej metodiky

Nariadením o pohraničnej a pobrežnej stráží sa agentúre poskytol nový účinný mechanizmus na posúdenie zraniteľností v kapacitách členských štátov, ktorý ako doplnok schengenského

⁷ Na rozdiel od spoločných operácií, ktoré sú plánované vopred v rámci ročného cyklu, cieľom mechanizmu **rýchlych pohraničných zásahov** je reagovať na neočakávané výzvy na vonkajších hraniciach. V súlade s článkom 20 ods. 5 nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej stráží by výkonný riaditeľ agentúry mal na základe žiadosti členského štátu čeliaceho takýmto výzvam rozhodnúť do dvoch pracovných dní o začatí rýchleho pohraničného zásahu a do troch pracovných dní od prijatia uvedeného rozhodnutia schváliť operačný plán nasadenia s hostiteľským členským štátom. S cieľom umožniť pokrytie počiatočných finančných potrieb takéhoto nasadenia rýchleho pohraničného zásahu je agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž takisto povinná každoročne v rámci svojho prevádzkového rozpočtu vytvoriť rezervu vo výške 4 %.

hodnotiaceho mechanizmu slúži na ďalšie posilnenie **preventívnej kontroly kvality fungovania schengenského priestoru**. Posúdenia zraniteľnosti umožnia EÚ a členským štátom lepšie sa pripraviť na to, aby mohli čeliť súčasným a budúcim výzvam na vonkajších hraniciach. Konkrétne sa ročným postupom posudzovania zabezpečí spoločná pripravenosť na migračnú krízu identifikovaním a včasným odstránením nedostatkov členských štátov v oblasti vybavenia, personálu, systémov IT, plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí a infraštruktúry potrebnej na riadenie hraníc vrátane ich schopnosti zvládnuť potenciálny príchod vysokého počtu osôb na ich územie tak, aby takéto zistené nedostatky nemali vplyv na fungovanie schengenského priestoru.

Spoločnou metodikou na posúdenie zraniteľnosti, ktorá bola prijatá na konci roka 2016, sa vytvára jeden celkový postup posúdenia. V rámci **základného posúdenia** bude agentúra každoročne hodnotiť schopnosť **všetkých** členských štátov čeliť aktuálnym výzvam na vonkajších hraniciach porovnaním existujúcich kapacít (t.j. vybavenie, infraštruktúra, personál, systémy IT, plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí) v spojení s príslušnými indikátormi hrozieb na základe súboru objektívnych kritérií.

Vychádzajúc zo základných hodnotení bude agentúra takisto každoročne vykonávať **simulačné cvičenia** s cieľom posúdiť, či sú členské štáty, vybrané na základe tejto metodiky, pripravené čeliť nadchádzajúcim výzvam. Agentúra navyše vytvorí **mechanizmus na zisťovanie vznikajúcich hrozieb**, ktorý umožní nepretržite sledovať situáciu na vonkajších hraniciach a ktorý bude môcť spustiť posúdenie konkrétneho zraniteľného miesta.

V súlade s postupom vymedzeným v článku 13 nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej stráží výsledkom posúdenia vykonaného agentúrou v prípade potreby bude, že výkonný riaditeľ po porade s dotknutým členským štátom vydá **odporúčanie, v ktorom stanoví potrebné opatrenia**, ktoré má prijať dotknutý členský štát, aby takéto zistené zraniteľnosti odstránil v stanovenej lehote.

Plánovanie na rok 2017 schválila riadiaca rada na svojom zasadnutí 23. – 24. novembra 2016. Napriek tomu, že pracovné zaťaženie agentúry v oblasti zberu a analýzy údajov a identifikácie možných zraniteľností je náročné, je nevyhnutné udržať **vysoko ambiciózne prístup** k vykonávaniu postupu posúdenia v roku 2017 v súlade s dohodnutou spoločnou metodikou. Očakáva sa, že agentúra vykoná základné posúdenia aktuálnych výziev a v prípade potreby aj simulačné cvičenia na zhodnotenie všetkých príslušných členských štátov, pokiaľ ide o ich schopnosť čeliť budúcim výzvam. Zásadný význam bude mať plné odhodlanie a zapojenie členských štátov, najmä v oblasti zberu údajov.

V záujme podpory agentúry pri plnení tejto dôležitej úlohy a s cieľom zabezpečiť bezproblémovú výmenu informácií a spoluprácu medzi členskými štátmi bola vytvorená **sieť na posudzovanie zraniteľnosti**, ktorá pozostáva z odborníkov z členských štátov, európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž a Komisie. Jej prvé zasadnutie sa uskutočnilo 12. – 13. decembra 2016 vo Varšave.

Na účely základných posúdení agentúra 18. januára 2017 začala zber údajov o všetkých existujúcich kapacitách členských štátov, ktoré sú potrebné na riadenie hraníc, pričom členské štáty majú poskytnúť približne 90 000 jednotlivých údajov, ktoré má agentúra analyzovať. Tieto zozbierané údaje budú slúžiť ako základ a referenčný bod na vykonávanie posúdení zraniteľnosti v roku 2017 a nasledujúcich rokoch. V záujme podpory úsilia členských štátov zbierať a včas poskytovať údaje, agentúra dočasne nasadí niekoľkých zamestnancov do vybraných členských štátov, aby im poskytovali podporu pri plnení tejto náročnej úlohy.

V kontexte postupu vykonávania posúdení zraniteľností musia včasné výsledky dosiahnuté pri vykonávaní tejto práce viesť k prioritnej náprave zistených najnaliehavejších nedostatkov. To znamená, že je dôležité, aby sme v najbližších mesiacoch boli schopní reagovať na zraniteľnosti spojené s hlavnými migračnými výzvami, ktorým aktuálne čelíme.

Ďalšie kroky:

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *zabezpečiť prednostný proces na účely identifikácie najnaliehavejších zraniteľností na základe prvých výsledkov postupu vykonávania posúdení zraniteľností a iných informácií,*
- *vykonať základné posúdenia aktuálnych výziev pre všetky členské štáty do apríla 2017,*
- *vykonať v rozmedzí od apríla do októbra 2017 simulačné cvičenia týkajúce sa budúcich výziev v súvislosti so všetkými členskými štátmi, v prípade ktorých si to metodika bude vyžadovať,*
- *vytvoriť a od apríla 2017 uplatňovať mechanizmus na posúdenie vznikajúcich hrozieb.*

Členské štáty by mali

- *vytvoriť kapacity na účely posúdenia zraniteľností na vnútroštátnej úrovni a zaviesť systém zberu údajov od všetkých príslušných orgánov do konca januára 2017,*
- *poskytnúť do 17. februára 2017 agentúre všetky potrebné údaje o existujúcich kapacitách v súlade so žiadosťou agentúry,*
- *prípadne aktívne prispievať a plne spolupracovať s agentúrou pri realizácii simulačných cvičení, ktorých cieľom je posúdiť ich kapacity čeliť budúcim výzvam a ktoré prebehnú v období od apríla do októbra 2017.*

3.3. Podpora návratov

V nariadení o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii sa stanovuje, že návrat neregulárnych migrantov je jednou z prioritných oblastí činnosti agentúry, a umožňuje jej podstatne zvýšiť podporu, ktorú poskytuje členským štátom, ktoré nesú hlavnú zodpovednosť za návrat neregulárnych migrantov. Je to súčasťou ambiciózneho úsilia Komisie vytvoriť legislatívny a operačný rámec, ktorý zefektívni systém EÚ v oblasti návratu a zlepši spoluprácu s tretími krajinami v oblasti readmisie.

Nariadením sa výrazne **rozširuje mandát agentúry**, ktorý jej umožňuje poskytovať všeobecnú pomoc pri návratoch vrátane dobrovoľných odchodov a nútených návratov, a to organizovaním návratových operácií, poskytovaním pomoci v oblasti konzulárnej spolupráce s tretími krajinami s cieľom zistiť totožnosť neregulárnych migrantov. Od 7. januára 2017 sú k dispozícii **tri nové rezervné skupiny**: monitorovacia skupina pre nútený návrat, eskortná skupina pre nútený návrat a skupina špecialistov na návrat. V súčasnosti ich možno mobilizovať a vytvoriť európske intervenčné tímy pre návrat. Na základe žiadosti členských štátov môžu tieto tímy poskytovať operačnú podporu na zvýšenie kapacít členských štátov v oblasti návratu. Do týchto skupín prispelo 22 členských štátov⁸, ktoré poskytli 395 zo 690 potrebných odborníkov. **Členské štáty musia tieto chýbajúce zdroje doplniť** a zabezpečiť, aby boli všetky profily v rezervných skupinách primerane zastúpené.

Agentúra rýchlo zintenzívnila svoju činnosť v oblasti návratu, keď v roku 2016 zorganizovala rekordný počet 232 operácií, v rámci ktorých vrátila 10 700 neregulárnych migrantov, čo je

⁸ Stav k 12. januáru 2017.

štvornásobný nárast oproti roku 2015, keď v rámci 66 operácií vrátila 3 565 migrantov. Od nadobudnutia účinnosti nariadenia do 12. januára agentúra zorganizovala 78 návratových operácií, teda viac ako za celý rok 2015, a vrátila 3 421 neregulárnych migrantov. Agentúra by mala **dalej rozšíriť** svoju pomoc tým, že bude podporovať návraty využívaním komerčných letov a vybudovaním centier situovaných na území EÚ a určených na návratové operácie.

Agentúra takisto posilnila svoju pomoc členským štátom v oblasti tzv. prednávratových činností. V tejto súvislosti zorganizovala identifikačné misie z Mali, Gambie a Nigérie do niekoľkých členských štátov na účely potvrdenia totožnosti neregulárnych migrantov. Agentúra pomáha aj Grécku podporou konzulárnej spolupráce na zabezpečenie návratu a poskytovaním analýzy rizík pred návratovými operáciami.

Výrazné zvýšenie zdrojov, ktoré má agentúra k dispozícii, jej umožnilo zintenzívniť činnosť v oblasti návratu. Na jej činnosti v oblasti návratu bolo vyčlenených 66,5 mil. EUR v roku 2016 aj 2017, zatiaľ čo v roku 2015 to bolo len 9,5 mil. EUR. V roku 2017 bude v rámci činností súvisiacich s návratom pracovať 52 zamestnancov, pričom sa očakáva, že tento počet sa do roku 2020 zvýši na 117 zamestnancov.

Jedným z hlavných opatrení oznámených Komisiou bolo vytvorenie **integrovaného systému riadenia návratov**, ktorého cieľom je pomôcť vybudovať operačné synergie medzi činnosťami v oblasti návratu a readmisie členských štátov, európskej pobrežnej a pohraničnej stráže a programov financovaných EÚ – ERIN (európska sieť pre reintegráciu), EURINT (európsky integrovaný prístup týkajúci sa návratu do tretích krajín) a EURLO (európski styční úradníci pre návrat). Cieľom integrovaného systému riadenia návratov je uľahčiť poskytovanie operačnej pomoci členským štátom (napríklad pri organizácii identifikačných misií) a výmenu najlepších postupov.

S cieľom uľahčiť plánovanie návratových operácií a pomáhať členským štátom a agentúre pri zhromažďovaní a výmene operačných informácií Komisia ako prvý krok vyvinula bezpečnú platformu pod názvom **aplikácia pre integrované riadenie návratov** (IRMA). V rámci programu siete európskych styčných úradníkov pre návrat bolo deväť európskych úradníkov pre návrat vyslaných do krajín relevantných z hľadiska readmisie, ako sú napríklad Afganistan alebo Etiópia, aby poskytovali pomoc všetkým členským štátom v otázkach readmisie, a plánujú sa nové vyslania. V súlade s programami EÚ a po dohode s Komisiou agentúra takisto začala postupný proces presunu pomocných operačných činností, ktoré sa v súčasnosti realizujú v rámci programov, na agentúru, ako je napríklad podpora členských štátov pri organizácii identifikačných misií alebo výmene najlepších postupov prostredníctvom pracovných skupín špecializovaných na tretie krajiny.

Úsiliu agentúry o zintenzívnenie podpory, ktorú poskytuje v oblasti návratových operácií, prospeje a mala by ho posilniť širšia diskusia a práca na zlepšení návratov a readmisie osôb v rámci Európskej únie. Vzhľadom na nové potreby Komisia v najbližších týždňoch zaktualizuje akčný plán EÚ v oblasti návratu, aby sa rýchlo zabezpečila účinná reakcia. Konkrétne Komisia na základe platných pravidiel EÚ stanoví, ako možno dosiahnuť lepšie vykonávanie rozhodnutí o návrate pri využití flexibility, ktorú tieto pravidlá obsahujú, a poskytne v tejto súvislosti jasné usmernenie.

Dalšie kroky:

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *zabezpečiť plnú vybavenosť a funkčnosť rezervných skupín v oblasti návratu,*

- *plne využiť svoj nový mandát, a to rozvíjaním nových spôsobov na podporu návratov, najmä využívaním komerčných letov.*

Členské štáty by mali

- *okamžite doplniť chýbajúce zdroje v rezervných skupinách na účely návratu,*
- *zbierať presné informácie o návratoch v reálnom čase,*
- *poskytovať agentúre všetky informácie, ktoré sú potrebné na výkon jej mandátu.*

Komisia

- *predloží v najbližších týždňoch revidovaný akčný plán v oblasti návratu.*

3.4 Vytvorenie mechanizmu Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž na podávanie sťažností

Výkonný riaditeľ agentúry po konzultácii s pracovníkom pre základné práva 6. októbra 2016 vytvoril mechanizmus na podávanie sťažností na účely monitorovania a zaistenia dodržiavania základných práv pri činnostiach vykonávaných Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž. Vzor sťažnosti je k dispozícii na webovom sídle agentúry v šiestich jazykoch (angličtine, francúzštine, arabčine, paščine, urdčine, jazyku tigriňa), hoci sťažnosti možno predložiť v ktoromkoľvek úradnom jazyku EÚ. Do polovice januára 2017 bola agentúre predložená len jedna sťažnosť.

Okrem toho má agentúra v úmysle vytvoriť sieť orgánov v členských štátoch, ktoré sú oprávnené vybavovať sťažnosti voči zamestnancom členských štátov a ktoré im postupuje pracovník agentúry pre základné práva. Súčasťou tejto siete budú aj vnútroštátne orgány príslušné pre základné práva. Prvé kontaktné stretnutie pracovníka pre základné práva s kontaktnými osobami týchto orgánov sa uskutočnilo v decembri 2016 v Bruseli.

Financovanie EÚ pre agentúru sa zvýšilo o 500 000 EUR ročne špecificky na účely podpory uplatňovania mechanizmu na podávanie sťažností a všeobecného uplatňovania hľadiska základných práv vo všetkých činnostiach agentúry. Okrem toho bude pracovník pre základné práva v roku 2017 dodatočne personálne posilnený na podporu plnenia jej úloh.

Ďalšie kroky:

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *stanoviť priority a začať s prijímaním pracovníkov potrebných na podporu pracovníka pre základné práva do konca marca 2017.*

3.5. Vytvorenie podmienok pre lepšiu operačnú spoluprácu s prioritnými tretími krajinami stanovením vzorovej dohody o štatúte

Nariadením o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii sa posilnila aj úloha agentúry v oblasti spolupráce s tretími krajinami. Agentúra už skôr uzatvorila bilaterálne dohody o pracovných podmienkach v oblasti riadenia hraníc a návratu s 18 prioritnými tretími krajinami, napríklad so všetkými krajinami západného Balkánu a s Tureckom. Od apríla 2016 agentúra okrem toho vyslala styčného dôstojníka do Turecka.

Agentúra v súčasnosti pripravuje revíziu všetkých dohôd o pracovných podmienkach v súlade s novým mandátom. Agentúre boli poskytnuté dodatočné rozpočtové prostriedky a pracovné miesta, aby mohla v najbližších rokoch vyslať až 10 styčných dôstojníkov do prioritných

krajín, počnúc Nigerom a Srbskom a neskôr sa predpokladá pokrytie celého regiónu západného Balkánu.

V minulosti však agentúra nebola oprávnená nasadiť svoje tímy na území tretích krajín. Toto obmedzenie sa ukázalo ako obzvlášť problematické pri zvládaní migračných tokov na trase cez západný Balkán v priebehu roka 2015. Prvýkrát teraz nariadenie o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii stanovuje, že agentúra môže vykonávať činnosti s výkonnými právomocami na území susedných tretích krajín za predpokladu, že bola predtým medzi Európskou úniou a dotknutou treťou krajinou uzavretá dohoda.

Komisia 22. novembra 2016 prijala vzorovú dohodu o štatúte, ktorá slúži ako predloha pre takéto dohody. Komisia vybrala dve prioritné tretie krajiny, Srbsko a bývalú Juhoslovanskú republiku Macedónsko, a v súčasnosti s nimi vedie predbežné rokovania s cieľom uzavrieť takéto dohody. Komisia 25. januára 2017 prijala odporúčania, aby Rada schválila začatie rokovaní so Srbskom a s bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko.

Ďalšie kroky:

Rada by mala

- *urýchlene schváliť začatie rokovaní so Srbskom a s bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko o dohodách o štatúte.*

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *dokončiť nábor a následne vyslať styčných dôstojníkov do Nigeru do apríla 2017 a do Srbska do júna 2017.*

3.6. Dohoda o sídle

Viac ako jedenásť rokov agentúra pôsobila bez dohody o sídle s hostiteľským členským štátom. V súlade s článkom 57 nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii by sa takáto dohoda mala uzavrieť najneskôr do 7. apríla 2017. Po tom, ako nariadenie o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii nadobudlo účinnosť, agentúra a Poľsko obnovili rokovania, ktorých cieľom je splnenie tohto cieľa. Rokovania o technických otázkach boli ukončené 23. januára 2017.

Ďalší krok:

Poľsko a Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mali

- *uzavrieť dohodu o sídle v súlade s príslušnými postupmi do 7. apríla 2017.*

3.7. Zvýšenie rozpočtu a počtu zamestnancov

Financovanie EÚ určené pre agentúru sa bude postupne zvyšovať z 250 mil. EUR v roku 2016 na 320 mil. EUR v roku 2020 a počet zamestnancov agentúry vzrastie zo 400 v roku 2016 na 1 000 pracovníkov v roku 2020.

Ako prvý krok na dosiahnutie konečného počtu 1 000 zamestnancov agentúry do roku 2020 sa pre rok 2017 pôvodne plánovalo takmer 240 dodatočných pracovných miest rôzneho druhu (dočasní zamestnanci, zmluvní zamestnanci, vyslaní národní experti). S cieľom čo najrýchlejšie agentúre poskytnúť potrebných zamestnancov sa však rozpočtový orgán 1. decembra 2016 dohodol na tom, že zmení plán pracovných miest agentúry na rok 2016 tak, že jej zo 130 plánovaných dočasných zamestnancov plánovaných na rok 2017 umožní prijať

50 dočasných zamestnancov už v roku 2016. Agentúra medzičasom aktívne otvorila výberové konania na 50 prednostne pridelených pracovných miest. Musí sa však vynaložiť väčšie úsilie na okamžité čerpanie pridelených zdrojov.

Ďalšie kroky:

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž by mala

- *spustiť výberové konania na všetky pracovné miesta naplánované v rámci plánu pracovných miest na rok 2017 do konca marca 2017, najmä s cieľom riešiť personálne potreby v prioritných oblastiach,*
- *zabezpečiť účinné čerpanie dodatočných finančných zdrojov v súlade s prioritami schválenými rozpočtovým orgánom.*

4. ZÁVERY

Prvé tri mesiace, počas ktorých sa začínali vykonávať činnosti a zavádzať nástroje stanovené v nariadení o európskej pohraničnej a pobrežnej stráž, ukázali, že všetky zúčastnené strany pracujú na tom, aby sa zabezpečila zvýšená schopnosť chrániť vonkajšie hranice. Vytvorením nových povinných rezerv sa konkrétne dokončili prvé kroky.

V súčasnosti došlo k spusteniu preventívneho mechanizmu na odhaľovanie a odstránenie zraniteľností členských štátov, čo predstavuje významnú časť nového prístupu na dosiahnutie oveľa lepšej ochrany hraníc. Na základe počiatočných výsledkov tejto práce sa musí prikročiť k prioritnej náprave zistených najnaliehavejších nedostatkov. To znamená, že je dôležité, aby sme v najbližších mesiacoch boli schopní reagovať na zraniteľnosti spojené s hlavnými migračnými výzvami, ktorým aktuálne čelíme.

Dosahovanie výsledkov v oblasti návratu neregulárnych migrantov – čo slúži aj ako prostriedok na odradenie a ďalšie znižovanie neregulárnej migrácie – je ďalšou prioritnou oblasťou, v ktorej musí agentúra značne zvýšiť poskytovanú podporu a členské štáty zintenzívniť svoje úsilie. V nadväznosti na dobré výsledky, ktoré sa už podarilo dosiahnuť, by agentúra mala vyvinúť nové nástroje na poskytovanie zvýšenej podpory v oblasti návratov. Pokiaľ ide o Komisiu, v najbližších týždňoch predloží revidovaný Akčný plán v oblasti návratu.

Komisia 1. marca 2017 opäť predloží správu o dosiahnutom pokroku pri posilňovaní vonkajších hraníc.